

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — ספר בראשית (24 נקודות)

- ענה על שתי השאלות 1-2.
 בכל שאלה ענה על סעיף א — חובה (7 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (5 נקודות).
 (לכל שאלה — 12 נקודות)
1. קרא בראשית, ג', 7-1.

א והנחש היה ערום מכל
 ב חית השדה אשר עשה ה' אלהים ויאמר אל-האשה אף
 ג כי-אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן: ותאמר האשה
 ד אל-הנחש מפרי עץ-הגן נאכל: ומפרי העץ אשר בתוך-הגן
 ה אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמתו:
 ויאמר הנחש אל-האשה לא-מות תמתו: כי ידע אלהים כי
 ז ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב
 ח ורע: ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה-הוא
 ט לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל ותתן גם-
 י לאישה עמה ויאכל: ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירמם
 יא הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרות:

ענה על סעיף א (חובה).

- א. בפסוק 1 נאמר: "והנחש היה ערום מכל חית השדה".
 הבא מדברי הנחש בקטע שלפניך דוגמה אחת המלמדת על עורמתו, והסבר אותה.
 תוכל להיעזר בבראשית, ב', 16-17.

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

- ב. יש הסבורים שהנחש לא היה צריך להתאמץ כדי לשכנע את האישה להפר את צו אלוהים.
 ציין שתי ראיות מן הקטע התומכות בסברה זו, והסבר אותן.
 ג. על פי דברי האל (בראשית, ב' 17), תוצאת האכילה מפרי עץ הדעת טוב ורע תהיה מוות,
 לעומת זאת הנחש טוען: "לא מות תמתו... ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע"
 (פסוקים 4-5).

נראה שהנחש צדק בשתי טענותיו. הוכח הנחה זו על פי פסוק 7 בקטע שלפניך ועל פי

בראשית, ג', 22. בסס את דבריך על הכתוב.

/המשך בעמוד 3/

טו ויקמו משם האנשים וישקפו
 יז על פני סדם ואברהם הלך עמם לשלחם: וה' אמר המכסה
 יח אני מאברהם אשר אני עשה: ואברהם היו יהיה לגוי גדול
 יט ועצום ונבדכו בו כל גויי הארץ: כי ידעתיו למען אשר
 יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה': לעשות
 צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר-
 כ דבר עליו: ויאמר ה': זקת סדם ועמדה בידבה וחטאתם
 כא כי כבדה מאד: ארדה נא ואראה הפצעתה הבאה אלי
 כב עשו ובלה ואסלא אדעה: ויפנו משם האנשים וילכו סדמה
 כג ואברהם עודנו עמד לפני ה': ויש אברהם ויאמר האף
 כד תספה צדיק עם רשע: אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר
 האף תספה ולא תשא למקום למען חמשים הצדיקים אשר
 כה בקרבה: חללה לך מעשתי כדבר הזה להמית צדיק עם-
 רשע והיה כצדיק רשע חללה לך השפט כל הארץ לא
 ס ועשה משפט: ויאמר ה': אם אמצא בסדם חמשים צדיקים
 ס בתוך העיר ונשאתי לכל המקום בעבורם: ויען אברהם
 ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל-אדני ואנכי עפר ואפר:
 כח אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה התשחית בחמשה את-
 כט כל העיר ויאמר לא אשהית אם אמצא שם ארבעים וחמשה:
 ל ויסף עוד לדבר אליו ויאמר אולי ימצאון שם ארבעים ויאמר
 ל לא אעשה בעבור הארבעים: ויאמר אל-נא יחר לאדני
 לא ואדברה אולי ימצאון שם שלשים ויאמר לא אעשה אם-
 לא אמצא שם שלשים: ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל-
 לב אדני אולי ימצאון שם עשרים ויאמר לא אשהית בעבור
 העשרים: ויאמר אל-נא יחר לאדני ואדברה אך הפעם
 אולי ימצאון שם עשרה ויאמר לא אשהית בעבור העשרה:
 לג וילך ה' כאשר פלה לדבר אל-אברהם ואברהם שב
 למקומו:

/המשך בעמוד 5/

ענה על סעיף א (חובה).

- א. (1) על פי הקטע שלפניך, מדוע שיתף ה' את אברהם בהחלטתו בנוגע לגורל סדום ועמורה?
בסס את דבריך על הכתוב.
(3 נקודות)
- (2) פסוקים 23-33 שלפניך מלמדים שאברהם אכן היה ראוי לשיתוף זה. הסבר קביעה זו.
(4 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

- ב. "ארדה נא ואראה" (פסוק 21).
קרא את פירושו של רש"י לדברים אלה של ה':
"ארדה נא - לימד לדיינין [לדיינים] שלא יפסקו דיני נפשות [עברות שהעונש עליהן הוא מוות]
אלא בראייה.
(1) הסבר את הבעיה התאולוגית (דתית-אמונית) בדברי ה' "ארדה נא ואראה" בפסוק 21.
(2 נקודות)
- (2) לדעת רש"י, דברים אלה של ה' נועדו למסור מסר. מהו המסר? (3 נקודות)
- ג. לדברי צבי אדר, השיחה המפורטת בין אברהם לאלוהים באה "לבדוק עד היכן אפשר להרחיק לכת בסליחה וברחמים בלא לקפח את הצדק".
(צבי אדר, ספר בראשית, מבוא לעולם המקראי)

קרא פסוקים 23-33 שלפניך.

- (1) מהו "הצדק" שאדר מזכיר בדבריו, ומה הם "הסליחה והרחמים"? (4 נקודות)
- (2) על פי פסוקים אלה, מהו הגבול שאחריו אין סליחה לאנשי סדום? (נקודה אחת)

/המשך בעמוד 6/

פרק שני — היסטוריוגרפיה ונבואה (40 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 3-5.
 בכל שאלה שבחרת, ענה על סעיף א — חובה (8 נקודות) ועל שניים מן הסעיפים ב-ד (לכל סעיף — 6 נקודות).
 (לכל שאלה — 20 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 3-5.

3. קרא מלכים א, י"ב, 1-16.

א וַיֵּלֶךְ רַחֲבֵעַם שָׂמֵם כִּי שָׂמֵם
 ב בָּא כָּל־יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיךְ אֹתוֹ: וַיְהִי כְשִׁמְעוּ יִרְבֵּעַם בֶּן־נֹבֶט
 ג וְהוּא עֹדֵנוּ בְּמִצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיָּשָׁב
 ד יִרְבֵּעַם בְּמִצְרַיִם: וַיִּשְׁלַחוּ וַיִּקְרְאוּ־לוֹ וַיָּבֹאוּ יִרְבֵּעַם וְכָל־קַהֲלֵי
 וַיִּבְיֵא יִשְׂרָאֵל וַיְדַבְּרוּ אֶל־רַחֲבֵעַם לֵאמֹר: אָבִיךָ הִקְשָׁה אֶת־עַלְנוּ
 וְאַתָּה עַתָּה הִקַּל מֵעֲבֹדֵת אָבִיךָ הִקְשָׁה וּמַעַלּוֹ חִבְּבֵר אֲשֶׁר־
 ה נָתַן עָלֵינוּ וְנַעֲבֹדְךָ: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְכוּ־עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים וְשׁוּבוּ
 ו אֵלַי וְלִכְבוֹ הָעַם: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ רַחֲבֵעַם אֶת־הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר־הָיוּ
 ז עִמָּדִים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה אָבִיו בְּהִיטּוֹ חִי לֵאמֹר אֵיךְ אַתֶּם
 ח נוֹעֲצִים לְהַשִּׁיב אֶת־הָעַם־הַזֶּה דְבַר: וַיְדַבֵּר אֵלָיו לֵאמֹר אִם־
 ט הַיּוֹם תִּהְיֶה־עֲבֹד לָעַם הַזֶּה וְעַבְדֵתְם וְעַנִּיתֶם וּדְבַרְתֶּם אֲלֵיהֶם
 י דְבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ לְךָ עֲבָדִים כָּל־הַיָּמִים: וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת
 יא הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר יַעֲזֹהוּ וַיַּעַן אֶת־הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אֹתוֹ אֲשֶׁר
 יב הָעִמָּדִים לִפְנָיו: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מָה אַתֶּם נוֹעֲצִים וְנָשִׁיב דְבַר
 יג אֶת־הָעַם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְרוּ אֵלַי לֵאמֹר הִקַּל מִן־הָעֵל אֲשֶׁר־
 יד נָתַן אָבִיךָ עָלֵינוּ: וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אֹתוֹ לֵאמֹר
 טו כֹּה־תֹאמַר לָעַם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְרוּ אֵלֶיךָ לֵאמֹר אָבִיךָ הִכְבִּיד
 טז אֶת־עַלְנוּ וְאַתָּה הִקַּל מֵעַלְנוּ כֹּה תִדְבַר אֲלֵיהֶם קִטְנֵי עֲבָד
 יז מִמַּתְנֵי אָבִיו: וְעַתָּה אָבִי הָעַמִּים עָלֵיכֶם עַל פֶּגֶר וְאָנִי אֲסִיף
 יח עַל־עַלְכֶם אָבִי יִסֵּר אֶתְכֶם בְּשׁוֹטִים וְאָנִי אֲיַסֵּר אֶתְכֶם
 יט בְּעִקְרֵי־בָיִם: וַיָּבֹאוּ יִרְבֵּעַם וְכָל־הָעַם אֶל־רַחֲבֵעַם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
 כ כַּאֲשֶׁר דִּבְרַךְ הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי: וַיַּעַן
 כא הַמֶּלֶךְ אֶת־הָעַם קִשָּׁה וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר יַעֲזֹהוּ:

(שים לב: המשך הקטע בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 7/

י' וידבר אליהם בעצת הילדים לאמר אבי הכביד את-עלכם
 ואני אסוף על-עלכם אבי יסר אתכם בשוטים ואני איסר
 ט' אתכם בעקרבים: ולא שמע המלך אל-העם כי-היתה סבה
 מעם ה' למען הקים את-דברו אשר דבר ה' ביד אחיה
 טו השולני אל-ירבעם בן-נבט: וידא כל-ישראל כי לא-שמע
 המלך אלהם וישבו העם את-המלך ודבר ולאמר מה-לנו
 חלק בדוד ולא נחלה בבן-ישי לאהליך ישראל עתה ראה
 ביתך דוד וילך ישראל לאהליו:

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) מה הם השמות של שתי הממלכות שנוצרו לאחר הפילוג המתואר בקטע שלפניך?

באיזו שנה (לועזית) אירע הפילוג? (4 נקודות)

(2) קרא פסוק 15 בקטע שלפניך.

על פי פסוק זה, מהי הסיבה לפילוג הממלכה? הסבר את דבריך. (4 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים 1-4 בקטע שלפניך.

הבא מן הכתוב שתי ראיות המוכיחות ששבטי ישראל חשבו שהם יכולים לכפות את רצונם

על רחבעם, והסבר אותן.

ג. קרא פסוקים 10-11 בקטע שלפניך.

הילדים, יועציו של רחבעם, משתמשים במטפורות כדי להבהיר לו את הדברים שעליו

להשיב לעם.

(1) בחר במטפורה אחת מפסוקים אלה, והסבר אותה. (3 נקודות)

(2) מהו המסר לעם המובע באמצעות המטפורה שהסברת בתת-סעיף (1)?

(3 נקודות)

ד. קרא גם את נאומו של אביה בן רחבעם אל שבטי הצפון בדברי הימים ב, י"ג, 4-7.

(1) מהו ההסבר של אביה לפילוג הממלכה? (3 נקודות)

(2) מה אפשר ללמוד מדברי אביה על יחסו של כותב ספר דברי הימים למלכות בית דוד?

בסס את דבריך על הכתוב. (3 נקודות)

/המשך בעמוד 8/

4. קרא מלכים ב, י"ח, 13-14, 28-35; מלכים ב, י"ט, 35-37.
מלכים ב, י"ח, 13-14

י ובארבע עשרה שנה למלך חזקיה עלה סנחריב מלך-אשור
ד על כל-ערי יהודה הבצרות ויתפשם: וישלח חזקיה מלך-
יהודה אל-מלך-אשור ולכִּישָׁה וּלְאִמּוֹ וְחִטָּאתַי שׁוֹב מֵעָלַי
אֶת אֲשֶׁר-תָּתַן עָלַי אִשָּׁא וְיָשֶׁם מֶלֶךְ-אֲשׁוּר עַל-חֻזְקִיָּה מֶלֶךְ-
יהודה שלש מאות כפר-כסף ושלשים כפר זהב:

מלכים ב, י"ח, 28-35

ח ויעמד רבשקה ויקרא בקול-גדול יהודית וידבר ויאמר
ט שִׁמְעוּ דְבַר-הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אֲשׁוּר: כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ אֶל-
ל יִשָּׂא לְכֶם חֻזְקִיהוּ כִּי-לֹא יוּכַל לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ: וְאֶל-
יבָטַח אֶתְכֶם חֻזְקִיהוּ אֶל-: הֵן לְאִמּוֹ הַצֵּל יִצִּילֵנוּ הֵן וְלֹא
לא תִּנְתְּן אֶת-הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ אֲשׁוּר: אֶל-תִּשְׁמַעוּ אֶל-
חֻזְקִיהוּ כִּי כֹה אָמַר מֶלֶךְ אֲשׁוּר עֲשׂוּ אֵתִי בְרַכָּה וְצֵאוּ אֵלַי
לב וְאָכְלוּ אִישׁ-גִּפְנוֹ וְאִישׁ תְּאֵנָתוֹ וְשֵׁתוֹ אִישׁ מִי־בְרוֹ: עַד-בָּאִי
ולקחתי אֶתְכֶם אֶל-אֶרֶץ פְּאַרְצֹכֶם אֶרֶץ דְּגָן וְתִירֹשׁ אֶרֶץ
לחם וְכַרְמִים אֶרֶץ זֵית יִצְהַר וְדִבְשׁ וְחִיו וְלֹא תִמְתּוּ וְאֶל-
תִּשְׁמַעוּ אֶל-חֻזְקִיהוּ כִּי-יִסִּית אֶתְכֶם לְאִמּוֹ הֵן יִצִּילֵנוּ:
לז הַהֲצֵל הַצִּילוּ אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אִישׁ אֶת-אֶרְצוֹ מִיַּד מֶלֶךְ אֲשׁוּר:
לח אִיִּה אֱלֹהֵי חֲמַת וְאֶדְפָּד אִיִּה אֱלֹהֵי סַפְרוּיִם הִנֵּעַ וְעוֹה כִּי-
לח הַצִּילוּ אֶת-שְׁמֹרֹן מִיָּדִי: מִי בְּכָל-אֱלֹהֵי הָאָרְצוֹת אֲשֶׁר-
הַצִּילוּ אֶת-אֶרְצָם מִיָּדִי כִּי-יִצִּיל הֵן אֶת-יְרוּשָׁלַם מִיָּדִי:

מלכים ב, י"ט, 35-37

לח ויהי
בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה
שמונים וחמשה אלף וישכימו בבקר והנה כלם פגרים מתים:
לז ויסע וילך וישב סנחריב מלך-אשור וישב בנינוה: ויהי
בנו
הוא משתחוה בית וגסרך אלהיו ואדרמלך ושדאצר
הכה בחרב והמה גמלטו ארץ אררט ומלך אסר-חדן
בנו תחתיו:

/המשך בעמוד 9/

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא **מלכים ב'**, י"ח, 13-14 שלפניך.

(1) מהו האירוע המתואר בפסוק 13, ובאיזו שנה (לועזית) הוא אירע?

(5 נקודות)

(2) בעקבות מה אירע האירוע שהזכרת בתת-סעיף (1)? בסס את דבריך על הכתוב.

(3 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. קרא גם **ירמיה'**, ז', 4.

בפסוק זה הנביא ירמיהו תוקף עמדה שרווחה בעם בנוגע למקדש בירושלים.

(1) על פי המשתמע מפסוק זה, מהי העמדה שרווחה בנוגע למקדש? (3 נקודות)

(2) יש הטוענים כי למתואר ב**מלכים ב'**, י"ט, 35-37 שלפניך הייתה השפעה על גיבוש

עמדה זו של העם. הסבר טענה זו. (3 נקודות)

ג. קרא **מלכים ב'**, י"ח, 28-35 שלפניך.

בנאומו רבשקה לועג לה' ולמלך יהודה, אך המסופר ב**מלכים ב'**, י"ט, 35-37 שלפניך מציג

באור מגוחך דווקא את הטיעונים של רבשקה.

בסס טענה זו על שתי ראיות מן הקטעים, והסבר אותן.

ד. (1) עיין בנספח.

בנספח מובא קטע מ"תבליט לכיש", המתאר את כיבוש העיר לכיש בידי מלך אשור.

ציין על פי התבליט שני אמצעי לחימה, והסבר למה שימשו. (2 נקודות)

(2) ב**מלכים ב'**, י"ח, 14 שלפניך נרמז על כיבוש לכיש, אך אין תיאור מפורט של הכיבוש.

הסבר מה מלמד היעדר תיאור הכיבוש של לכיש על יחסו של כותב ספר **מלכים** לחזקיהו?

היעזר ב**מלכים ב'**, י"ח, 1-6. (4 נקודות)

/המשך בעמוד 10/

א שְׁמַעו הַדְּבָר הַזֶּה
 ב פְּרוֹת הַבָּשָׂן אֲשֶׁר בְּהַר שְׁמֵרוֹן הַעֲשִׂקוֹת דָּלִים הַרְצִיעוֹת
 ג אֲבִיוֹנִים הָאֲמֵרוֹת לְאֲדֹנֵיהֶם הִבִּיֵּאָה וְנִשְׁתָּה: נִשְׁבַּע אֲדֹנָי
 ד הֵן בְּקִדְשׁוֹ כִּי הִנֵּה יָמִים בָּאִים עֲלֵיכֶם וְנִשְׂא אֶתְכֶם
 ה בַּעֲנוֹת וְאַחֲרֵיתֵכֶן בְּסִירֹת דֹּגָה: וּפְרָצִים תִּצְאֹנָה אִשָּׁה נְגִדָה
 ו וְהִשְׁלַכְתֶּנָּה הַהַרְמוֹנָה נְאֻם־ה': בָּאוּ בֵּית־אֵל וּפִשְׁעוּ
 ז הַגְּלָגַל הִרְבּוּ לַפֶּשַׁע וְהִבִּיאוּ לַבְּקָר וּבְחִיכֶם לְשַׁלֵּשֵׁת יָמִים
 ח מִעֲשָׂרְתֵיכֶם: וְקִטֹּר מִחֲמִין תִּזְדָּה וְקִרְאוּ נִדְבוֹת הַשְּׂמִיעוּ כִּי
 ט כֵּן אֲדַבַּרְתֶּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי ה': וְגַם אֲנִי נִתְתִּי לָכֶם
 י נְקִיזוֹן שְׁנַיִם בְּכָל־עֲרֵיכֶם וְחָסֵר לַחֵם בְּכָל מְקוֹמֵיכֶם וְלֹא־
 יא שְׁבַתֶּם עָדֵי נְאֻם־ה': וְגַם אֲנֹכִי מִנְעַתִּי מִכֶּם אֶת־הַגֹּשֶׁם
 יב בְּעוֹד שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים לְקִצֹּר וְהִמְטַרְתִּי עַל־עֵיד אַחַת וְעַל־
 יג עֵיד אַחַת לֹא אֲמַטִּיר חִלְקָה אַחַת תִּמְטָר וְחִלְקָה אֲשֶׁר־לֹא־
 יד תִּמְטִיר עֲלֶיהָ תִּיבָשׁ: וְנָעוּ שְׁתֵּים־שָׁלֹשׁ עָרִים אֶל־עֵיד אַחַת
 טו לְשִׁתּוֹת מַיִם וְלֹא יִשְׁבְּעוּ וְלֹא־שְׁבַתֶּם עָדֵי נְאֻם־ה': הַיְבִיתִי
 טז אֶתְכֶם בַּשְּׂדֵפוֹן וּבִירְקוֹן הַרְבּוֹת גְּנוֹתֵיכֶם וּכְרֵמֵיכֶם וְתֵאֱנִיכֶם
 יז וְיִתִּיכֶם יֵאָכֵל הַגֹּזֵם וְלֹא־שְׁבַתֶּם עָדֵי נְאֻם־ה': שְׁלַחְתִּי
 יח בְּכֶם זָבַר בְּדֶרֶךְ מִצְרַיִם הַרְגֵתִי בַחֲרָב בַּחֲוָרֵיכֶם עִם שְׂבִי
 יט סוּסֵיכֶם וְאַעֲלֶה בְּאֵשׁ מַחֲנֵיכֶם וּבְאַפְכֶם וְלֹא־שְׁבַתֶּם עָדֵי
 כ נְאֻם־ה': הִפַּכְתִּי בְכֶם כַּמֶּה־פַּכַת אֱלֹהִים אֶת־סֶדֶם
 כא וְאֶת־עַמּוּדָה וְתִהְיֶה כְּאוֹד מוּצֵל מִשְׂרָפָה וְלֹא־שְׁבַתֶּם עָדֵי
 כב נְאֻם־ה':

עמוס, ה', 21-25

כג שְׁנֵאתִי מְאֹסְתֵי חֲגִיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בַּעֲצַרְתֵיכֶם: כִּי אִם־תֵּעָלוּ־
 כד לִי עֲלוֹת וּמִנְחֹתֵיכֶם לֹא אֲרַעֶה וְשָׁלֵם מְרִיאֵיכֶם לֹא אֲבִיט:
 כה הִסֵּר מִעָלַי הַמִּזֵּן שְׂרִיךְ וּזְמֵרַת נְבִלִיךְ לֹא אֲשַׁמְעֶ: וַיִּגַּל כְּמִים
 כו מִשֶּׁפֶט וְצַדִּיקָה כָּנַחַל אֵיתָן: הַזְבָּחִים וּמִנְחָה הַגִּשְׁתֶּם־לִי
 כז בַּמִּדְבָּר אַרְבַּעִים שָׁנָה בֵּית יִשְׂרָאֵל:

ענה על סעיף א (חובה).

- א. (1) ציין שני מעשים של "פרות הבשן", שהנביא מבקר אותם. בסס את דבריך על הכתוב.
(4 נקודות)
- (2) מהו עונשן של "פרות הבשן", ולאיזה מאורע היסטורי בתולדות עם ישראל הוא קשור?
(4 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

- ב. הדגם את השימוש בשני אמצעים ספרותיים בקטע, והסבר לשם מה הנביא משתמש בהם.
ג. בעמוס, ד', 6-11 הנביא מציין את הפורענויות שהביא ה' על ישראל.
(1) הסבר שתיים מפורענויות אלה. (3 נקודות)
(2) בתיאור הפורענויות יש משפט שחוזר חמש פעמים.
ציין מהו משפט זה, והסבר את תפקידו בנבואה. (3 נקודות)
- ד. קרא עמוס, ה', 21-25 שלפניך.
(1) קרא את החוק בדברים, י"ב, 6-7.
העמדה של הנביא עמוס בקטע זה סותרת את הנאמר בדברים, י"ב, 6-7.
הסבר קביעה זו. (3 נקודות)
- (2) הבא הסבר אחד ליישוב הסתירה הנזכרת בתת-סעיף (1). (3 נקודות)

/המשך בעמוד 12/

חכמה

7. קרא קהלת, א', 11-1.

ז דברי קהלת בן־דוד מלך בירושלם: הבל הבלים אמר
 ג קהלת הבל הבלים הבל הבל: מה־יתרון לאדם בכל־עמלו
 ד שיעמול תחת השמש: דור הלך ודור בא והארץ לעולם
 ה עמדת: וזרח השמש ובא השמש ואל־מקומו שואף זרח
 ו הוא שם: הולך אל־דרום וסובב אל־צפון סובב וסובב הולך
 ז הרוח ועל־סביבתיו שב הרוח: כל־הנחלים הלכים אל־
 ח הים והים איננו מלא אל־מקום שהנחלים הלכים שם הם
 ט שבים ללכת: כל־הדברים יגיעים לא־יוכל איש לדבר לא־
 י תשבע עין לראות ולא־תמלא און משמע: מה־שהיה הוא
 י שיהיה ומה־שנעשה הוא שיעשה ואין כל־חדש תחת
 י השמש: יש דבר שיאמר דאה־זה חדש הוא כבר היה לעלמים
 יא אשר היה מלפננו: אין זכרון לראשנים וגם לאחרנים שיהיו
 לא־יהיה להם זכרון עם שיהיו לאחרנה:

בפסוקים אלה קהלת מבטא את הנחת היסוד שלו בנוגע לחיים.

א. הסבר מהי הנחת היסוד של קהלת. (2 נקודות)

ב. הבא ראיה אחת מפסוקים 3-7 וראיה אחת מפסוקים 9-11 המבססות הנחת יסוד זו

של קהלת. הסבר. (4 נקודות)

נביאי אמת ונביאי שקר

8. קרא ירמיהו, כ', 7-12.

פתיתני ה' ואפת חזקתני ותוכל
 ח הייתי לשחוק כל-היום בלה לעג לי: כי-מדי אדבר אזעק
 חמס ושיד אקרא כי-היה דבר-ה' לי לחרפה ולקלס כל-
 ט היום: ואמרתי לא-אזכרנו ולא-אדבר עוד בשמו והיה בלפי
 י פאש בערת עצר בעצמותי ונלאיתי כלכל ולא אוכל: כי
 שמתני דבת רבים מגור מסביב הגידו ונגידנו כל אנוש
 שלמי שמרי צלעי אולי יפתה ונוכלה לו ונקחה נקמתנו
 יא ממנו: וה' אותי בגבור עריץ על-בן דדפי יבשלו
 ולא יכלו בשו מאד כי-לא השפילו בלמת עולם לא
 יב תשכח: וה' עבאות פחן צדיק ראה כליות ולב אראה
 נקמתך מהם כי אליך גליתי את-דיבי:

בקטע זה ירמיהו מתאר את המחיר שנביא אמת משלם על מילוי ייעודו.

בסס קביעה זו על שתי דוגמאות מן הכתוב, והסבר אותן.

/המשך בעמוד 15/

תגובות על החורבן ושיבת ציון

9. קרא עזרא, ד', 1-6.

א וישמעו צרי יהודה ובנימן כי בני הגולה פונים היכל ליהוה
 ב אלהי ישראל: וגשו אל זרובבל ואל ראשי האבות ואמרו
 להם נבנה עמכם כי ככם גרוש לאלהיכם ולא אנחנו
 זבחים מימי אסר חדן מלך אשור המעלה אתנו פה:
 ג ואמרו להם זרובבל וישוע ושאר ראשי האבות לישראל
 לא-לכם ולנו לבנות בית לאלהינו כי אנחנו יחד נבנה
 ליהוה אלהי ישראל כאשר צונו המלך כורש מלך-פרס:
 ד ויהי עם הארץ מרפים ידי עם-יהודה ומבלהים אותם
 ה לבנות: וסכרים עליהם ויעצים להפך עצתם פלימי כורש
 ו מלך פרס ועד-מלכות דרוש מלך-פרס: ובמלכות
 אחשוורוש פתחלת מלכותו כתבו שטנה על-ישיבי יהודה
 וירושלם:

א. "צרי יהודה ובנימן" באים בדרישה אל שבי ציון. כתוב מהי הדרישה, והסבר את הנימוק

לדרישתם. בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

ב. שבי ציון מסרבים לדרישה.

מהו הנימוק של זרובבל וראשי האבות לסירוב זה, ומה הייתה תגובתם של

"צרי יהודה ובנימן" על הסירוב? הסבר, ובסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

וישמעו שרי יהודה את הדברים האלה ויעלו
 מבית המלך בית ה' וישבו בפתח שערי ה' החדש:
 ויאמרו הנהנים והנבאים אל השרים ואל כל העם לאמר
 משפט מות לאיש הזה כי נבא אל העיר הזאת כאשר
 שמעתם באזניכם: ויאמר ירמיהו אל כל השרים ואל כל
 העם לאמר ה' שלחני להנבא אל הבית הזה ואל העיר
 הזאת את כל הדברים אשר שמעתם: ועתה היטיבו
 דרכיכם ומעלליכם ושמעו בקול ה' אלהיכם וינחם ה'
 אל העיר אשר דבר עליכם: ואני הנני בידכם עשור לי כטוב
 וכישר בעיניכם: אך ידע תדעו כי אם ממתים אתם אתי
 בידים נקי אתם נתנים עליכם ואל העיר הזאת ואל ישובה
 כי באמת שלחני ה' עליכם לדבר באזניכם את כל
 הדברים האלה: ויאמרו השרים וכל העם
 אל הנהנים ואל הנבאים אין לאיש הזה משפט מות כי
 בשם ה' אלהינו דבר אלינו:

פסוקים אלה מתארים הליך משפטי שנערך לירמיהו בעקבות נבואה שנשא.

א. בנימין לאו כותב: לשבחם של השרים ייאמר שההליך נראה מאוזן וצודק.

(ב' לאו, ירמיהו, גורלו של חוזה)

הבא מן הקטע בירמיה ראייה המוכיחה שההליך המשפטי שנערך לירמיהו

אכן היה מאוזן וצודק. (3 נקודות)

ב. לדעתך, מה בדברי ירמיהו שכנע את השרים שהוא נביא אמת? הסבר. (3 נקודות)

תגובות על החורבן ושיבת ציון

13. קרא איכה, ה', 15-22.

ט שָׁבַת
 טז מְשׁוֹשׁ לְבָנוּ נִהַפְּךְ לְאֵבֶל מִחֹלֵנוּ: נִפְלָה עֲטָרַת רֵאשֵׁנוּ
 יז אֲוִי-נָא לָנוּ כִּי חָטָאנוּ: עַל-זֶה הָיָה דָוָה לְבָנוּ עַל-אֵלֶּה
 יח חֲשָׁבוּ עֵינֵינוּ: עַל הַדְּ-עִיּוֹן שְׁשָׁמֵם שׁוֹעֲלִים הִלְכוּ-בוֹ: אֲתָה
 כ הַיְיָ לְעוֹלָם תֵּשֵׁב בְּסֶאֱךָ לְדוֹר וָדוֹר: לְמָה לְנֶעֱחַ תִּשְׁכַּחֲנוּ
 כא תַּעֲזֹבֵנוּ לְאֶרֶץ יָמִים: הֲשִׁיבֵנו הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנָשׁוּב חֲדָשׁ
 כב יָמֵינוּ בְּקֹדֶם: כִּי אִם-מָאֵס מְאֹסֵתָנוּ קִצְפָתָ עָלֵינוּ עַד-מָאֵד:

יש הטוענים שאפשר לשמוע בתגובות על החורבן הן קול שמצדיק את החורבן
 הן קול המבקר את חומרת העונש שהטיל ה' על העם.
 בסס את שני חלקי הטענה על הקינה שלפניך. הסבר את דבריך.

/המשך בעמוד 19/

פרק חמישי — קטע להבנה ולניתוח (12 נקודות)

ענה על שאלה 14 — חובה ועל שתיים מן השאלות 15-17 (לכל שאלה — 4 נקודות).

קרא בראשית, כ"ה, 34-19.

יט ואלה תולדות יצחק בן-אברהם אברהם הוליד את-יצחק:
 כ ויהי יצחק בן-ארבעים שנה בקחתו את-רבקה בת-בתואל
 הארמי מפרן ארם אחות לבן הארמי לו לאשה: ויעתר
 יצחק לה' לנבא אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו ה'
 כב ותהר רבקה אשתו: ויתרצו הפנים בקרבה ותאמר אם-
 כג פן למה זה אנכי ותלך לדרש את-ה': ויאמר ה' לה
 שני גוים בבטןך ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם
 כד יאמין ורב יעבד יעיר: ומלאו ימיה ללדת והנה תומם
 כה בבטנה: ויצא הראשון אדמוני כלו פאודרת שער ויקראו
 כו שמו עשו: ואחרי-כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו ויקרא
 כז שמו יעקב ויצחק בן-ששים שנה בלדת אתם: ויגדלו
 כח הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם
 כט ישב אהלים: ויאהב יצחק את-עשו כי-ציד בפיו ורבקה
 ל אהבת את-יעקב: ויוד יעקב נזיד ויבא עשו מן-השדה והוא
 לא עיף: ויאמר עשו אל-יעקב הלעיטני נא מן-האדם האדם
 לא הזה פי עיף אנכי על-פן קרא-שמו אדום: ויאמר יעקב
 לב מכרה כיום את-בכרתך לי: ויאמר עשו הנה אנכי הולך
 לג למות ולמה-זה לי בכרה: ויאמר יעקב השבעה לי כיום
 לד וישבע לו וימכר את-בכרתו ליעקב: ויעקב נתן לעשו
 לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבן עשו את-
 הבכרה:

גוים

ענה על שאלה 14 (חובה).

14. בקטע שלפניך באה לידי ביטוי היריבות בין שני האחים, עשו ויעקב. הבא שתי דוגמאות מן הקטע המעידות על יריבות זו, והסבר כל דוגמה.

ענה על שתיים מן השאלות 15-17.

15. קרא פסוקים 22-23 בקטע שלפניך וגם בראשית, כ"ז, 5-17. האם לדעתך הנאמר בפסוק 23 יכול להצדיק את ההתנהגות של רבקה, המתוארת בבראשית, כ"ז, 5-17? נמק.

16. הכתוב בקטע שלפניך מבליט את ההבדל בין האחים התאומים. ציין מפסוקים 24-28 בקטע שלפניך דוגמה אחת לביסוס קביעה זו, והסבר כיצד הדוגמה שציינת משמשת רמז או מידע מקדים להבנת המשך הסיפור על שני האחים בפרק זה ובבראשית, כ"ז.

17. יש הטוענים שדמותו של עשו מוצגת באור שלילי בקטע שלפניך, ויש הטוענים שדווקא דמותו של יעקב מוצגת בו באור שלילי. בחר באחת מן הטענות, הסבר אותה, ובסס אותה על הכתוב.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך